

Vere sanctus

Nieuwsbrief van de Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie

Herfst 2016

Jaargang 15/nr. 2

Redactioneel

“Gods wegen zijn ondoorgrondelijk.” Met deze woorden begon de brief, die kardinaal Sarah stuurde naar de voorzitter van de VWHLL, om zich te laten verontschuldigen voor de onverwachte tegenslag die hem verhinderde de eerder gemaakte belofte waar te maken de Mis te celebreren voor onze werkgroep op 30 oktober jl. en een conferentie te houden op die studiedag.

U zult dit herfstnummer van *Vere Sanctus* ontvangen wanneer de winter net begonnen is, waarvoor onze excuses, en Kerstmis voor de deur staat. De laatste dagen van de Advent laten ons zien hoe de komst van Jezus gebeurt in het midden van tegenslagen: de familiegenoten van Jozef en Maria hebben thuis geen plaats voor hen, de herberg biedt geen oplossing, de gezinsfinanciën van Jozef moeten ook niet schitterend zijn, want anders gaan alle deuren open, kortom: Jozef kan denken dat hij, in zijn zending als bruidegom van Maria en toekomstige vader van Jezus, aan het falen is.

Maar niets is minder waar: zo gaat een groot aantal profetieën aangaande de geboorte van de Redder in vervulling. Wie de wil van God probeert te volgen, faalt nooit. Kardinaal Sarah, afkomstig uit Guinee-Conakry — tot die conclusie kwamen we na

het bestuderen van zijn gedachtegoed op onze jongste studiedag —, is een man die heel dikwijls geconfronteerd is geweest met onbegrijpelijke moeilijkheden, die een verrassende wending namen door tussenkomst van de Voorzienigheid. Zijn brief, die we een beetje verder volledig publiceren, helpt ons om met gelovige ogen te kijken naar wat een tegenslag blijkt te zijn, maar gelukkig ons goed humeur helemaal niet wegneemt. Ja, Gods wegen zijn ondoorgrondelijk (vgl. Jes. 55, 8–9), en wij vertrouwen op zijn Voorzienigheid.

Zo hopen we dat, niettegenstaande de ontgoocheling wegens het wegblijven van kardinaal Sarah op onze studiedag van oktober 2016, de Voorzienigheid ervoor zal zorgen dat onze werkgroep steeds meer apostolische vruchten mag dragen door het promoten van een vorm van liturgie die de mensen steeds dichterbij God probeert te brengen.

Onze leden hebben in ieder geval meermaals de kans gekregen tijdens de laatste maanden om mee te werken aan Latijnse Missen volgens de nieuwe vorm van de ritus, gecelebreerd voor jongeren. Tijdens de zomer 2016, bijvoorbeeld, was er tweemaal per dag een Latijnse Mis volgens het missaal van de Z. Paulus VI voor de Europascouts en -Gidsen die als vrijwilligers werkten tijdens de Wereldjongerendagen in

Krakau. Die Missen in de Sint-Jozefkerk aldaar, waarvan de liturgie van het Woord in het Engels gebeurde en de rest in het Latijn, werden door honderden jongeren uit heel Europa vroom bijgewoond.

Dichter bij ons, in Brussel, op 19 november jl., werd de zondagsmis voor een internationale ontmoeting, met scouts en gidsen uit dezelfde beweging, gecelebreerd in het Latijn, in de Sint-Magdalenakerk van Jette, een kerk in de buurt van de basiliek van Koelberg, die toevertrouwd is aan de broeders van Sint-Jan. De gelovigen die aanwezig waren in de kerk kregen allemaal een misboekje met naast elkaar de Nederlandse en de Latijnse tekst van de Mis van de dag, gedrukt voor de gelegenheid en gratis aangeboden door onze werkgroep.

Wij wensen u en uw familiegenoten en vrienden, een zalig kerstfeest, en een vruchtbaar apostolaat voor het nieuwe jaar 2017. ■

*Dr. P. François, pr.
Voorzitter VWHLL*

Het gedachtegoed van kardinaal Sarah

De Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie hield op 1 oktober 2016 haar jaarlijkse Ledendag te Antwerpen. Oorspronkelijk zou Robert kardinaal Sarah komen spreken over “Liturgie en Nieuwe Evangelisatie”, maar hij was door onvoorziene omstandigheden verhinderd. Om die reden gaf de voorzitter van de Werkgroep, E.H. Pierre François, een lezing waarin hij het werk van kardinaal Sarah uiteenzette en diens doelstellingen belichtte.

De voorafgaande eucharistieviering werd gehouden in de Sint-Jakobskerk aan de Lange Nieuwstraat te Antwerpen. De kerk is het vergadercentrum voor de Werkgroep. Hoofdcelebrant was E.H. Kurt Priem, secretaris van die Werkgroep. In zijn homilie bracht hij een interessant verband in

het licht tussen het gebruik van het Latijn om een onveranderd geloof in geloofsbelijdenissen uit te drukken (*sým-bolon*: dat samenbrengt) en de manier van handelen van de duivel die die eenheid probeert te breken (*diá-bolos*: dat tweespalt brengt).

Gewoonlijk vinden de aansluitende lunch en conferentie plaats in de vergaderruimte van de Sint-Jakobskerk, maar vanwege het groeiende aantal deelnemers werden ze verplaatst naar een salon bij “De Dames van het Christelijk Onderwijs”. Na de lunch hield de E.H. François, doctor in de Godgeleerdheid, zijn toespraak voor een klein half honderdtal aanwezigen.

De spreker gaf een levensbeschrijving kardinaal Sarah en daarna belichtte hij zijn oproep tot nieuwe evangelisatie en de vraag welke liturgie we willen voor deze nieuwe evangelisatie. Hij vertelde ook een heldhaftig episode, waarover de kardinaal spreekt in zijn boek (1).

Kardinaal Sarah heeft als aartsbisschop van Conakry zich een moedig man betoond. Guinee bevond zich tijdens de regering van de toenmalige president Sékou Touré in een neerwaartse spiraal. Ondanks het risico opgepakt te worden — of erger — voelde Robert Sarah zich genoodzaakt zijn stem te laten horen. Hij presenteerde ongezoeten zijn mening over het lijden van de bevolking, de leugenachtigheid van Guinee’s regering, en de desastreuze economische situatie van het land. In een openbare toespraak heeft mgr. Sarah de navolgende zin gesproken, die Touré hem nooit heeft vergeven: “De macht verslijt wie niet de wijsheid heeft om die te delen” (2). ■

*Hans van Heijningen
redacteur van het tijdschrift van de VLL*

Noten

1. Cardinal Robert Sarah avec Nicolas Diat, *Dieu ou rien. Entretien sur la foi*, Librairie Arthème Fayard 2015.
 2. “Le pouvoir use ceux qui n’ont pas la sagesse de le partager !”
-

Brief van kardinaal Sarah naar de voorzitter van de VWHLL

Eerwaarde Heer

“Gods wegen zijn ondoorgrondelijk”. Die overtreffen ons volledig.

Ik had beloofd positief te antwoorden op uw uitnodiging om deel te nemen aan uw bijeenkomst van oktober aanstaande. Een tegenslag verhindert mij om deze belofte na te komen. Ik betreur het diep, en smeed u nederig mij daarvoor te verontschuldigen.

In het gebed, zal ik in gemeenschap blijven bij u.

Ik vertrouw u toe aan God, en aan het Woord van zijn genade. En dat de Maagd Maria in uw midden mag vertoeven.

Aan alwie u zal omringen tijdens deze ontmoeting, wil mijn broederlijke vriendschap in de Heer doorgeven.

Diep verenigd in gebed.

Rome, 18 juli 2016. (1) ■

Robert kardinaal Sarah
Prefect van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten

Noten

1. Monsieur l'Abbé,
“les voies du Seigneur sont insondables”. Elles nous dépassent largement.

J'avais promis de répondre positivement à votre invitation à prendre part à votre rencontre d'octobre prochain. Un contretemps m'empêche de pouvoir honorer cette promesse. Je le regrette profondément et vous supplie humblement de m'en excuser.

Dans la prière, je serai en pleine communion avec vous.

Je vous confie à Dieu et à la Parole de sa grâce. Et que la Vierge Marie soit au milieu de vous.

À tous ceux qui seront autour de vous durant cette rencontre, transmettez ma fraternelle amitié dans le Seigneur.

En profonde communion de prière,
Rome, le 17 juillet 2016.

Robert Card. Sarah

Lezers vragen

Is het, na het Tweede Vaticaanse Concilie, niet verboden de Mis te celebreren met de rug naar het volk?

Toen kardinaal Robert Sarah, prefect van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten, het hoogste gezag op gebied van de liturgie voor de Westerse Kerk, gepleit heeft voor het celebreren van de eucharistie *ad orientem* in bepaalde omstandigheden, die zeer beperkt waren in zijn betoog, is er een polemiek ontstaan, alsof de kardinaal verworpenheden van het Tweede Vaticaanse Concilie wilde afschaffen.

Wat meer verrast, is dat die polemiek zich niet alleen afspeelde in media die bekend staan voor hun kritische houding tegenover de Kerk, maar ook in bepaalde klerikale milieu's, waarvan men kan verwachten dat ze een minimum aan kennis hebben van de liturgie en de bepalingen van het Tweede Vaticaanse Concilie.

De Mis *ad orientem* is de Mis waarin priester en gelovigen aan dezelfde kant staan van het altaar. De priester is dan gekeerd naar de absis, de afronding in de muur achter het hoofdaltaar, die in oudere kerken aan de Oostkant staat. Hij celebreert dus in dat geval gekeerd naar het *Orient*. Die gebedsrichting is traditioneel in de Kerk, en drukt uit dat de eucharistie gecelebreerd wordt met het gezicht gekeerd naar de opkomende zon, symbool van de verrezen Heer.

Sommige kerken in Rome, die gebouwd waren op het graf van een martelaar, weken soms af van die oriëntatie, en in die kerken waarvan de ingang aan het Oosten staat, keek de priester niet naar de absis, maar naar het volk, precies om *ad orientem* te celebreren.

Ten tijde van het Tweede Vaticaanse Concilie, werd er in veel liturgische kringen gezegd dat de Mis voortaan overal met het gezicht naar het volk zou moeten worden gecelebreerd, maar dat is niet terug te vin-

den in de teksten van het Concilie. Daarom zegt kardinaal Sarah het volgende over het celebreren van de Mis *ad orientem*:

“Dit is gewettigd en in overeenstemming met de letter en de geest van het Concilie. Als prefect van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten wil ik eraan herinneren dat het celebreren *versus orientem* geoorloofd is door de rubrieken van het missaal, die verduidelijken wanneer de celebrant zich naar het volk moet keren. Er is dus geen bijzondere toelating nodig om naar de Heer toegekeerd te celebreren. Zo heb ik in een forum, gepubliceerd door *L'Osservatore Romano* in juni 2015, voorgesteld dat de priesters en de gelovigen zich naar het Oosten zouden keren ten minste tijdens het boeteritueel, tijdens het zingen van het Gloria, tijdens de gebeden en het eucharistisch gebed.”(1) Toen kardinaal Sarah dit nogmaals herhaalde in een Conferentie in Londen op 5 juli 2016, ontstond een polemiek waarvan men zich kan afvragen of ze niet georkestreerd was om deze prelaat te beschadigen.

Er is zelfs gesuggereerd dat de paus kardinaal Sarah zou hebben “teruggefloten”.

Niettemin volstaat het, om dit te ontkrachten, het communiqué van 11 juli 2016 van de woordvoerder van de H. Vader, Pater Federico Lombardi, met kennis van zaken te lezen.

Daarin wordt gezegd dat er geen liturgische richtlijnen moeten worden verwacht voor de Advent 2016 inzake de viering *versus orientem*. En dat is precies wat kardinaal Sarah altijd duidelijk heeft willen maken: de Mis *ad orientem* is altijd mogelijk geweest. Er zijn geen nieuwe richtlijnen nodig. ■

Dr. P. François, pr.
Voorzitter VWHLL

Noten

1. Exclusief interview van kardinaal Robert Sarah met Aymeric Pourbaix, hoofdredacteur van het tijdschrift “Famille chrétienne”, op 23 mei 2016.

Mededelingen

— We herinneren onze trouwe abonnees eraan dat de hernieuwing van hun abonnement voor 2017 binnenkort moet gebeuren. Alle daartoe nodige gegevens bevinden zich hieronder, in de colofon.

Vere Sanctus: Colofon

De Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie (VWHLL), gesticht door Mgr.dr. Luc De Maere († 2011), ijvert voor een volwaardig gebruik van het Latijn in de postconciliaire liturgische praxis, naast de volkstaal.

Redactie: Lange Nieuwstraat 73 — 2000 Antwerpen (t.a.v. E.H. Pierre François)

Wetenschappelijk comité: Mgr.dr. J.F. Lescauwae M.S.C., hulpbisschop emeritus, Haarlem († 2013) — dr. J. van Reeth, Faculteit Vergelijkende Godsdienstwetenschappen, Antwerpen — E.H. J.M. Audenaert, Pauselijke Universiteit van het H. Kruis, Rome,

Contactpersoon: Dr. P. Vis, 0474 704 658 (vanuit België). +32 474 704 658 (vanuit het buitenland).

E-post: pf@romanliturgy.org, Webpagina VWHLL: <http://vwhll.romanliturgy.org>

Verantwoordelijke Uitgever: P. François (p/a van de redactie)

Periodiciteit: halfjaarlijks, in het voor- en in het najaar

Gewone Nieuwsbrief per post à minimum 5 € per jaar, E-brief via uw elektronisch adres à minimum 3 €. Beide versies zijn uiteraard identiek! Overschrijving IBAN: BE97 8900 2429 0649, BIC: VDSP BE91 met duidelijke vermelding van uw adres en ‘Nieuwsbrief’ resp. ‘E-brief’.

U kan ook steeds een geschenkabonnement voor iemand aangaan!

© 2016 Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie